

**HENNA HELMI
HEINONEN**

**PALA OMAA
TAIVASTA**

TAMMI

**HENNA HELMI
HEINONEN**

**PALA OMAA
TAIVASTA**

Kustannusosakeyhtiö Tammi • Helsinki

Suuri kiitos tuesta ja uskosta tähän kirjaan Suomen
Kulttuurirahaston Etelä-Pohjanmaan rahastolle sekä Taiteen
edistämiskeskuksen alaiselle Pohjanmaan taidetoimikunnalle.

© Henna Helmi Heinonen ja Kustannusosakeyhtiö Tammi 2018

ISBN 978-951-31-9886-2

Painettu EU:ssa

Perheelle, suvulle, Pohjanmaalle
Matille

*”Jo vastasyntyneessä tytössä toteamme uinuvana sen,
mitä täysikasvuudessa naisessa määritellään
epämääräisyydessäänkin osuvalla nimityksellä ’jokin’.”*

Lääket. ja kirurg. tohtori Paavo Vara teoksessa *Jokaisen naisen kirja*
luvussa ”Naisen kehitys suvun jatkajaksi” (Kustannusosakeyhtiö Kivi,
6. täydennetty painos, 1948)

Prologi

Moottori sammuu. Laura painautuu syvemmälle takapenkin selkänojaan. Ikkunoiden takaa osuu silmiin muiden autojen valoja, hän sulkee silmänsä, ne ovat pimeässä niin kirkkaita.

”Nyt mennään, pian ne lähtee.”

Auton ulkopuolella on kylmä. Lassi hyppii liian lähellä joentörmää, Laura huutaa veljeään ja ihmettelee, miksei kukaan muu välitä. Hän vetää takkia tiukemmin ylleen, täällä tuulikin on ihan erilainen kuin kotona, pääsee jotenkin puhaltamaan suoraan iholle.

”Kun jäät lähtee joesta liikkeelle, ne hajoaa palasiksi”, Lassi selittää. ”Joku veden pyörre on ollu liikaa ja sitten ne vaan – puuuuummm!”

Joelta alkaa kantautua ääntä, ensin vaimeaa ritinää, enne jostain suuresta, joka nopeasti kasvaa jyskeeksi.

”Nykkö ne lähtöö, nykkö!” tyttö hihkuu Lauran vierellä. Hän on Lauraa pienempi, tuoksuu maalta ja viimevuotiselta viljalta. Laura ei muista serkun nimeä, vaikka on kuullut sen viime päivinä monta kertaa.

Jylinä yltyy, Laura painaa kädet korvilleen. Rantaan kerääntyä muitakin, äiti, Laura ja Lassi seisovat eturivissä. Sydän lyö kuin olisi repeämässä kahtia, kun valtava, alkukantainen, vastustamaton jyminä ottaa haltuunsa tilat ja hiljaisuuden. Meteli paiskautuu nukkuvan pikkukunnan ympärille, ikkunoista sisään ja päin ojanvieriä. Kukaan ei katso toisia kohti eikä kenenkään ohi, katsotaan

vain jokea, jossa luonto näyttää voimansa. Virta kuljettaa suuria jäälauttoja pintavirrassaan, niin suuria, että he kaikki voisivat seistä niiden päällä. Vesi tulvii laattojen yli, imaisee niitä syövereihinsä, halkaisee isoja paloja pienempiin osiin ja työntää teräväkulmaisia lohkareita rantatöyräille. Joki on täynnä vesisohjoa, repaleiksi lyötyjä pikkuruisia jääkimpaleita, jotka yhdessä voivat pysäyttää isonkin ajojään paikalleen, hetkeksi, kunnes se taas vyöryy eteenpäin ja kaataa lähimpänä rantaa olevat puunryteet niin kuin ne olisivat kaislankorsia.

”Ihan ku maailma murtuis!” Lassi huutaa hurmioitunena, valkoiset hampaat hehkuvat pimeydessä.

Vesi pyyhkii rantoja ketään koskettamatta, tehden kuitenkin selväksi ylivoimansa. Se voittaisi kenet tahansa heistä ja kaikki yhdessä. Joessa vesi virtaa, ei pysähdy koskaan, ja loputtomalla sitkeydellään se voittaa aina.

Tyttö tarttuu Lauraa kädestä. Iho on nihkeän kylmä. ”Menään jo. Pissahätä.”

Lurakin tahtoo jo pois, hän on lähdössä tytön kanssa, mutta ote irtoaa. Tytön on poiminut syliinsä joku, jota Laura ei tunnista.

”Paree kun oot vaan omies kans”, Laura kuulee naisen sanovan.

Lauran äiti tuijottaa naisen perään vihaisesti. Sitten hän kumartuu Lauran puoleen. ”Älä välitä noista.”

Mistä, Laura haluaisi kysyä, kenestä, mutta äiti menee jo hakemaan Lussia. Hän vetää molemmat lapset mukaansa, työntää heidät kiukkuisesti auton takapenkille ja kaasuttaa pian pois joenrannasta. Ikkunoiden läpi kantautuu yhä vaimea jyty, jonka päälle Lassi huutaa, että mahtavaa, upeeta, kiemurrellen paikallaan kuin mato.

Kaikki on takana ja silti edessä.

1

”Ja nyt, kattokaa tänne, avatkaa teidän kämmeniä näin. Sormet pysyy yhdessä, avatkaa ne, noin, hyvä hyvä, mutta kämmenet pyöristyy näin, kattokaa, ihan niin kuin teillä olis pieni sydän niiden välissä.”

Laura aukaisee silmät samalla hetkellä, kun Pete työntyy häneen. Hän puree huulia yhteen, ettei ulvahtaisi osaksi livelähetystä. Pasakat pahviseinät päästävät kaiken läpi.

Ikkunasta avautuu näkymä toimistotalojen likaisiin kattoihin. Laura tuijottaa kulmikasta maisemaa, keskittyy kovasti vain kattoihin ja liikkeeseen, Peten sormiin, jotka pyyhkivät liukkaina Lauran ihoa. Alempana toimistorakennusten ikkunat ovat jo kauttaaltaan pimeinä ja niihin osuu alkuillan aurinko, joka häikäisee heidät näkymättömiksi. Aina he panevat juuri oikealla hetkellä, miten se niin osuukin, Laura ajattelee, vaikka haluaa ajatustensa katoavan.

”Hei, mä nään sut vähän huonosti siellä violetissa topissa, voitko kääntää kameraa vielä vähän? Ylemmäs, just noin. Ja hei, päästä vielä sun paikat aivan rennoksi.” Naapuritilassa toimivan nettijoogaohjaajan ääni naputtaa ohuen seinän läpi kuin pehmeä kumivasara.

Pete pusertaa Lauran lantion lihaa. ”Kuuletsä? Päästä hei paikat iiiiihan rennoksi.” Sanat ovat märkiä, hengitys tiivistyy kosteudeksi niiden ympärille.

”Turpa kiinni”, Laura vastaa ja pyöristää lantiotaan, kutsuu siten Peten syvemmälle ja yrittää unohtaa, mutta mieli on liian täysi. Pete

huohottaa, hänen päänsä on ehkä tyhjä, silti Lauran omassa surisee. Peten tahti on vaikea, ensin paukutusta niin että lonkkia särkee, sitten pysähdys, ja vain hetkeä myöhemmin hän painuu hitaasti ja selvästikin nautiskellen pohjaan asti. Lauran vatsaa kivittää.

”Ja sit ihan omassa rytmissä, voitte alkaa mennä tän sarjan läpi. Taru, näätsä kunnolla kun sun kamera on täältä nyt pimeenä? No nyt näkyy, näytä hei peukkua vaikka?”

Laura syrjähtää ajattelemaan, että ikkunasta avautuu koko maailma, vaikka sitä ei näy. Seinän takaa on yhteys minne tahansa, kuka tahansa voi katsoa nettijoogalähetystä. Kuka tahansa voi kuulla, kuka tahansa voi nähdä, että he naivat nyt.

Mitä tahansa voi tapahtua.

Samassa lihakset supistuvat voimakkaasti Peten liikkeiden alla, rytmikkäästi yhä uudelleen, ja Lauran ajatukset hajoavat taivaalle kuin savupilvi. Niiden tilalle tulee ihana vapaus. Nivusten yhteys täyttää koko tajunnan, ajatuksiin mahtuu vain paksu jyske, jota työtuolin liikkeet pehmentävät. Laura puristaa selkänoojaa käsivarsillaan, painaa polvilla terävästi ettei tuoli rullaisi alta, ja toivoo että Pete jaksaisi pidempään kuin yleensä.

Liike lakkaa, kun Peten reidet ja käsivarret jännittyvät piukeiksi. Urahdus on tukahtunut, niin kuin aina.

Pettymys holahtaa Lauran mielessä, nytkö se on jo ohi, kunnes tulee se turta tunne, jota Laura tarvitsee. Se lähtee reisilihaksista ja etenee nopeasti vatsaan, kylkiin, sitten koko kehoon, joka on nyt lämmin ja verevä. Sitä hän näistä panoista hakee, se on kaiken arvoista.

Ensimmäistä kertaa moneen päivään Laura tuntee voivansa hengittää.

Pete sykkii Laurassa muutaman hengenvedon ajan. Nopeasti hän tuntuu tylsistyvän ja vetää itsensä yhdellä löysällä liikkeellä ulos. ”Kiitti.”

”Samoin.”

”Niiiiiiska rentona. Hyvä, hyvä. Hartiat oikein leveiksi, näättekö? Te ootte nyt satureita, oikein vahvoja. Onks kaikki hyvin?”

Laura kuulee Peten puuskahtavan ja alkavan pukeutua. Pete halveksuu nettijoogafirmaa mielikuvituksettomuudesta, nehan tekee vittu samaa kuin kuus muuta ennen niitä, ja pakkoko tehdä sitä meidän naapurissa? Firma muutti naapuritilaan pari viikkoa sitten ja söi iltapäiväpanoista vapauden. Lauraa se ei haittaa, siinä on kiinnijäämisen uhkaa, tulella leikkimisen tuntua. Mutta hänellä ei olekaan riskiä.

Entä jos Laura päätyisi intiimissä tilanteessa nettijoogan live streamiin? Joku huomaisi hänet. Ei sen pahempaa.

Polvet jäykkinä Laura nököttää työtuolissa katsellen Ruoholahden toimistomaisemaa. Hän muistaa ajan, jolloin se oli uudenkarhea, vailla arkea ja pakollisia käytön merkkejä. Nyt on tuuli ripotellut katoille edellisyksyn kuivia lehtiä ja kuorruttanut ikkunautoja keväisillä siitepölykerroksilla. Katukäytävien nurkissa on taskuista pudonneita kuittipapereita ja tyhjäksi imettyjä pirtelölieriöitä. Ruoholahti haisee yhä tavoitteilta. Joogafirman starttaus muistuttaa siitä kuin lisäisi bensaa tankkiin. Ne aikovat suuriksi, niin kuin hekin. Kaikki kurottavat kohti samaa.

Pete heittää sukkahousut Lauran säärille. ”Pue nyt, niin pääset himaan.”

Laura hätkähtää Peten ääntä. Hän oli jo ehtinyt unohtaa ettei ole yksin.

”Mä taidan vielä jäädä”, Laura sanoo aistiessaan Peten odottavan vastausta.

”Vielä? Mä voisin heittää sut.”

”Jäi pari mailia vastaamatta. Mä voin vaikka juosta himaan.”

Pete vaikenee äänekkäästi.

”Muistakaa pitää niska pitkänä”, kaikuvat ohjaajan sanat. ”Kädet voi ottaa avuksi, pidentakää tätä hetkeä vähän. Antakaa kaikki itsestänne.”

Vastentahtoisesti Laura tunnustelee toimintavalmiuteen palallevaa kehoaan. Ajatukset alkavat virota henkitoreistaan ja kulkea polkuja, joiden hän tietää taas päätyvän sen saman kysymyksen äärelle, joka on valvottanut häntä jo monta yötä. Ja nyt, siinä se

ajatus taas on, niin kuin nukkuva käärme kerällä, varoittaa pysymään loitolla mutta samanaikaisesti vetää vastustamattomasti puoleensa.

Miljoona. Miljoona vitun euroa rahaa.

Pete suutelee Lauraa niskaan. ”Sitä tarjoustako sä taas mietit?” Hän pusertaa sormillaan vyötäröltä ja hengittää niin lähellä ihoa, että polttaa.

”Välillä.”

”Mä arvasin”, Pete sanoo karheasti. Hänen kätensä kulkevat kylkiä pitkin. ”Älä mieti. Me ollaan vitun hyviä. Kyllä se tulee.”

Laura nousee viimein tuolilta ja samalla Peten ote kirpoaa. ”Mistä sen tietää. Ehkä ne muutti mieltään.” Ilmanvaihtokanavan tuulahdus tuntuu kylmältä paljaalla iholla, kun Laura poimii lattialta sukkahousumytyn. Mustat, kiharaiset hiukset valahtavat silmille.

”Neuvottelut on käyty. Me on istuttu tässä vitun pöydässä niiden kanssa ja sä oot nähnyt, että ne haluaa ostaa”, Pete kommentoi viileästi. Hän kävelee ovensuuhun hakemaan läppärilaukkuaan. ”Toi sun stressi on niin turhaa.”

”Tietenkin se on susta turhaa”, Laura kivahtaa, sillä Pete osuu nyt arkaan paikkaan. Joogaopettaja päästää syvän huokauksen, kun Laura jatkaa: ”Mutta minä synnytin tän firman ja kasvatin. Ei kukaan äiti tunne lastaan niin täydellisesti kuin minä tunnen tämän firman. Stressaisko äiti, jos sen lasta testataan?”

Pete repeää äänekkääseen nauruun. ”Ei tää ole sun lapsi.”

”Se on vertauskuva”, Laura vastaa. ”Ei mulla muitakaan lapsia ole.”

Pete katsoo häntä pää kallellaan. ”Haluisitsä?”

Laura kaivaa sukkahousujen sisältä kostuneet alushousut ja kiskoo ne ylleen. Yhtäkkiä tuntuu nöyryyttävältä olla Peten edessä puolialasti, vain lyhyt toppi kehon suojana.

”Anna olla”, hän sähähtää ja alkaa raivokkaasti pukeutua. Hän haluaa äkkiä taas sotisopaansa, avokkaiisiin, pikkumekkaan ja paksuun neuletakkiin, jotka suojelevat taisteluhaavoja vastaan.

Kyllä hän ymmärtää, ettei analogia vanhemmuuden ja yrityksen välillä ole täysin onnistunut. Startup synnytetään lähtökohtaisesti myytäväksi. Sitä kasvatetaan paiskimalla töitä vain siksi, että se voitaisiin myydä pois. Jos se sairastuu, sitä ei pelasteta tai edes hoideta, vaan sen annetaan kuolla ja jatketaan omaa elämää. Uusi startup on aina vain nurkan takana. Firmaan ei voi rakastua eikä sen avulla saa määritellä itseään, tai edes asemaansa työelämässä.

”Nyt rentoudutaan. Toooooosi pitkä hetki. Tunnustele mikä on se sun oma asento, sun oma paikka, se missä voit keskittyä ihan vaan sun omaan hengitykseen ja unohtaa kaiken muun. Se ihan sun oma juttu. Koeta löytää se.”

Laura etsii kenkensä pöydänkulmalta ja noutaa neuletakin pöydän toiselta puolelta, jonne Pete on sen heittänyt.

”Varmaan kiva lenkkeillä noissa kledjuissa himaan.”

”Kyllä mä selviän”, Laura vastaa itsepäisesti. Hän ei halua näyttää Petelle yhtäkään tunnetta.

”Sä olet niin helvetin kova”, Pete sanoo ikään kuin jollekin muulle.

Lauran tekisi mieli älähtää ääneen, miten tähän taas jouduttiin. Hiljaisuuteen pudotellaan tarkkaan harkittuja, loukkaavia kommentteja kuin pommeja. Se muistuttaa jo vähän liikaa parisuhdetta. Mutta hän ei sano mitään, koska hän joutuisi syyttämään itseään. Itsehän Laura ohjasi keskustelun siviilielämään viittaamalla lapsiin. Se oli turha virhe.

Kokoushuoneesta purkautuu väkeä. Joku vilkaisee lasiseinän taakse, mutta ei näytä huomaavan mitään. Laura ei katso ketään kohti. Nykyisin on jo helppoa teeskennellä, ettei näitä hetkiä ole.

Pete tulee hänen viereensä.

”Joku voi nähdä”, Laura sanoo hätäisesti.

”Ei kuulu niille”, Pete vastaa. ”Osakkaiden neuvottelu.”

Pete tuoksuu Lauralta. Lyhyen hetken ajan Laura aprikoi, miten mies joka ilta selittää sen vaimolleen. Sitten hän lakkaa välittämästä ja antaa Peten suudella. Miljoona purkautuu maailman katoille.

Ja hän tuntee, miten elämä ottaa uuden suunnan, niin kuin joku vain kääntäisi autoa, jonka kyydissä hän istuu.

Kolme elämää – kuin kolme eri maailmaa.

Lauran elämä on bisnestä. Jos yrityskauppa toteutuu, hän on miljoonan rikkaampi! Mutta samppanja ei kuplikaan ja Pete jättää. Ehkä maaseudulta saa sisältöä elämään?

Ansku on sidottu osaansa. Kun kierros vanhusten koti-hoidossa on ohi, kotona odottaa saamaton mies ja lapsi, joita on vaikea rakastaa. Aika on pakkautunut kerroksiksi eikä Ansku muuksi muutu.

Joannan elämä on kulissia. Tärkeintä on, mitä muut ajattelevat. Kunnes oma tytär on liian lukossa. Kun kulissin työntää itse nurin, se rojahtaa kunnolla.

Heistä jokainen on hukassa. Jokainen yllättää ja koskettaa niin syvältä, että lukijaa huimaa. On yhä aavistus toivosta.

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-951-31-9886-2

KANSI: SANNA-REETA MEILAHTI